

تربیت اقتصادی کودکان در مدارس

جلد دوم

مؤلفین :

علی دانشور

حجت فرج زاده

آریا الهیاری

سرشناسه	دانشور، علی، ۱۳۷۷ -
عنوان و نام پدیدآور	تربیت اقتصادی کودکان در مدارس / مولفین علی دانشور، حجت فرج‌زاده، آریا الهیاری.
مشخصات نشر	تهران: میعاد اندیشه، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۱۰۱ ص.
شابک	دوره: 7-137-978-622-231-136-0 ; 978-622-231-137-7
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتاب حاضر جلد دوم کتاب "تربیت اقتصادی کودکان در مدارس" در نظر گرفته شده است.
یادداشت	در کتاب فلی نویسندهگان علی دانشور و یوریا لک بوده است.
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	اقتصاد -- راهنمای آموزشی
موضوع	Economics -- Study and teaching
موضوع	شناگردان -- ایران -- راه و رسم زندگی -- راهنمای آموزشی
موضوع	Study and teaching -- Iran -- Conduct of life -- Students
موضوع	آمورش و پرورش -- ایران
موضوع	Education-- Iran
موضوع	فرج‌زاده، حجت، ۱۳۷۷ -
موضوع	الهیاری، آریا، ۱۳۷۷ -
موضوع	HB۷۲/۵
موضوع	۳۳۰/۰۷
موضوع	۵۹۱۷۰۳۵
شماره کتابشناختی ملی	

عنوان کتاب: تربیت اقتصادی کودکان در مدارس - جلد دوم
مولفین: علی دانشور، حجت فرج‌زاده، آریا الهیاری
ناشر: میعاد اندیشه
نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۲۰۰/۰۰۰ ریال
شابک جلد ۲: ۰-۱۳۶-۲۳۱-۶۲۲-۹۷۸
شابک دوره: ۷-۱۳۷-۲۳۱-۶۲۲-۹۷۸

همه ی حقوق مادی و معنوی این اثر برای مولفین محفوظ است.

تکثیر و انتشار این اثر به هر صورت، از جمله بازنویسی، فتوکپی، ضبط الکترونیکی و ذخیره در سیستم های بازیابی و پخش، بدون دریافت مجوز کتبی و قبلی از مولفین به هر شکلی ممنوع است.
این اثر تحت حمایت «قانون حمایت از حقوق مولفان، مصنفان و هنرمندان ایران» قرار دارد.

تربیت اقتصادی کودکان در مدارس ❖

فهرست

۳	مقدمه
۶	تأثیر خجۀ تعلیم و تربیت در حوزه اقتصاد
۹	چشمی تعلیم و تربیت اقتصادی
۱۳	تجارب مکتوب یا در باب تعلیم و تربیت اقتصادی
۱۷	بخش اول
	نقش برنامه درسی اقتصاد در برنامه تعلیم و تربیت رسمی و عمومی
۱۷	دنیا *
۱۸	مروری بر گسترۀ مسائل و ادبیات اقتصادی در محتوای آموزشی مرسوم
۱۹	مقطع سنی شش تا یازده سال
۲۰	مقطع سنی دوازده تا پانزده سال [راهنمایی]
۲۲	مقطع سنی شانزده تا هیجده سال [متوسطه]
۲۴	ضرورت تعلیم و تربیت و فرهنگ سازی اقتصاد در جامعه مدرن
۲۶	ارائه یک برنامه عمل
۳۴	بخش دوم
۳۴	شناسایی مؤلفه های تربیت اقتصادی در برنامه های درسی
۳۵	مقوله های تربیت اقتصادی

❖ تربیت اقتصادی کودکان در مدارس

۴۶..... مراحل استراتژی نظریه داده بنیاد

۵۹..... بخش سوم

۵۹..... تبیین نقش آموزش و پرورش در رشد اقتصادی

۶۲..... اهمیت اقتصادی آموزش و پرورش

۶۶..... اقتصاد بدون آموزش و پرورش یا آموزش و پرورش بدون اقتصاد

۶۷..... فواید اقتصادی آموزش و پرورش

۶۹..... فرهنگی و مهارت‌آموزی اقتصاد اسلامی

۷۰..... توسعه منابع انسانی، اولویت ضروری و فوری

۷۶..... بخش چهارم

۷۶..... مهارت‌های مفعول در آموزش تربیت اقتصادی

۷۷..... مهارت حل مسئله

۸۲..... مهارت تصمیم‌گیری

۸۸..... تفکر انتقادی

۹۷..... منابع

مقدمه

در دهه های اخیر، امروز بر حسب اقتضائات و الزامات تکنولوژیک و اقتصادی حاکم بر زندگی، مسئولیت نظام های تعلیم و تربیت رسمی و عمومی مضاعف شده به طوری که ملاحظات خاصی را در باب نهادها، محتوا، برنامه ها و روش های تعلیم و تربیت پیشروی برنامه ریزان آموزشی قرار داده است. برای مثال، نهادهای آموزشی و فرهنگی کشورهای پیشرفته در کنار آموزش مهارت های اولیه و ضروری مانند خواندن، نوشتن، ریاضیات، ادبیات، تاریخ و ... به برنامه های آموزش اقتصاد و تعلیم و تربیت اقتصادی نیز توجه کرده و این برنامه ها را، به عنوان بخش اصلی برنامه های که عهده دار یاددهی عناصر شناختی، گرایشی و مهارتی ناظر بر تدبیر زندگی و تحقق رفتارهای مطلوب در عرصه زندگی فردی و تعاملات اجتماعی هستند، وارد سیستم آموزشی خود کرده اند. در این نوشته در پی آن هستیم تا با نگاهی به ماهیت برنامه درسی اقتصاد و ضرورت وجود آن در مجموعه آموزش های رسمی و عمومی (دبستان، راهنمایی و دبیرستان)، به ارائه تصویری از وضع موجود آن در دنیا بپردازیم و سیر تکاملی ادبیات فربهی را که در خصوص «تحقق اهداف

❖ تربیت اقتصادی کودکان در مدارس

شناختی، گرایشی و رفتاری» در عرصه اقتصاد طی شده است و از آن به عنوان «تعلیم و تربیت اقتصادی» نام برده میشود نشان دهیم. آنگاه به ارائه یک برنامه عمل برای برون رفت از وضعیت فعلی خواهیم پرداخت و سپس برنامه درسی مغفول مانده اقتصاد در «برنامه درسی ملی» را برای سیاست گزاران و برنامه ریزان مسائل تعلیم و تربیت کشور معرفی خواهیم کرد. آموزش اقتصاد و یا به بیان علمی تحقق اهداف شناختی، گرایشی و رفتاری در حوزه اقتصادی، که از آن به طور عام به عنوان «تعلیم و تربیت اقتصادی» نام برده میشود، حوزه بسیار شناخته شده و فربه‌ای به لحاظ حجم ادبیات و تجارب حاصله در ادبیات، امروز، محسوب میگردد. هزاران مرکز آموزشی و صدها انجمن و مرکز علمی و بین‌المللی، با حجم ادبیاتی قریب به صدها کتاب و هزاران مقاله در سال، به طور اختصاصی در این زمینه فعالیت میکنند و صدها میلیون یادگیرنده را، چه به عنوان دانش آموز در مدرسه و چه در قالب مخاطبان رسانه‌های جمعی، از مقاطع که‌دکستان تا دبیرستان و بالاتر تحت پوشش مستقیم و غیر مستقیم برنامه‌های درسی اقتصاد قرار میدهند. تنها در آمریکا بالغ بر دویست و پنجاه مرکز غیررسمی آموزشی و فرهنگی در زمینه تعلیم و تربیت اقتصادی به کار مشغولند و در این زمینه مجلات تخصصی منتشر میکنند (بوشارت و واتس، ۱۹۹۰) این در حالی است که در داخل کشور ما از گذشته تا امروز، به این موضوع، به گونه‌ای غایتی و سؤال برانگیز، توجهی نمی‌شود. علیرغم آنچه در بالا به آن اشاره شد، یعنی با وجود چند میلیون کلاس درس، میلیون‌ها صفحه محتوای آموزشی و حتی هزاران صفحه بررسی شیوه‌های تعلیم و تربیت اقتصادی و هزاران برنامه

تربیت اقتصادی کودکان در مدارس ❖

صوتی - تصویری در دنیا که به آموزش اقتصاد مشغول اند، در کشور ما هنوز کم نیستند کسانی که آموزش اقتصاد را منحصرأ رشته ای دانشگاهی میدانند. به همین سیاق، کتابخانه ها و مراکز علمی کشور نیز در زمینه مباحث تخصصی مربوط به اصول و قواعد طراحی برنامه های درسی اقتصاد، روش ها و تکنیک های یاددهی - یادگیری، از فقر نسبی پژوهشی و منابع مالیاتی رنج می برند. همچنین، تصور رایج از تعلیم و تربیت اقتصادی، تدریس سبک اندازی، بعضاً غلط و عاری از ملاحظات و کارکردهای خاص مورد نیاز ادبیات اقتصادی؛ یعنی ادبیاتی که غایت آن فرهنگ سازی و مدیریت رفتار اقتصادی بهروندان باشد. در این میان، برنامه آموزش اقتصاد در مدرسه و کتاب آن در کنار ضعف ها و اغلاط فراوان علمی و مغایرت های آن با مباحث اقتصاد اسلامی، به رشته های علوم انسانی اختصاص یافته و مطالب مندرج در برنامه های آموزشی رسمی و عمومی (دبستان و راهنمایی)، مثل کتب علوم اجتماعی، نرمالیتی اسفبارتر از کتاب اقتصاد دارد، که شرح و تبیین ابعاد آن از هدف این رشته به دور است. با این وجود، خوشبختانه، ظرفیت های خوبی جهت برون رفت از این وضعیت در کشور در اختیار داریم. در این نوشته، ضمن تبیین ضرورت آموزش اقتصادی به دانش آموزان و ارائه تصویری از وضعیت موجود نهادهای تعلیم و تربیت اقتصادی در دنیا و برنامه های آنها، به چیستی و چرایی نقش برنامه درسی اقتصاد در برنامه تعلیم و تربیت رسمی و عمومی دنیا، ارائه یک برنامه عمل برای یک برنامه درسی مغفول این برنامه درسی مغفول میپردازیم و در انتها

یک برنامه عمل، همراه با گام های اجرایی، جهت دستیابی به وضع مطلوب ارائه میکنیم.

تاریخچه تعلیم و تربیت در حوزه اقتصاد

تعلیم و تربیت اقتصادی از دیر باز مورد توجه بشر بوده است. فرهنگها، ایدئولوژی ها، و تمدنی تمدن ها و ادیان بشری و الهی به انحاء مختلف، تلویحاً و تصریحاً و در قالب آموزه های مختلف اخلاقی، فلسفی، عرفانی، فقهی، حقوقی و عسی، تعلیم اقتصادی خود را به پیروان و وابستگان خود آموزش داده و رفتارهای اقتصادی آنها را مدیریت کرده اند. در تمدن پرشکوه اسلامی گذشته، علاوه بر کتاب های اخلاقی و فقهی که به نحوی مستوفاً گسترهای از موضوعات و رفتارهای اقتصادی را در گفتمان اخلاقی یا شرعی - تکلیفی مورد توجه خود قرار میدادند، کتاب های ادبی نثر و نظم نیز، مانند بوستان و گلستان سعدی، دره التاج و قابوسنامه و... نیز در قالب داستان و امثال و حکم، نقش یک برنامه درسی پنهان در حوزه شناختی و گرایشی و رفتاری را به خوبی ایفا کرده اند. در تاریخ اروپای پس از رنسانس نیز معروف است که خانواده های اصیل فرانسوی و انگلیسی برای فرزندان خردسال خود دایه هایی جهت تربیت اقتصادی استخدام میکردند. یکی از معاصرین اقتصاددان معروف ریکاردو (قرن هیجده) در نامه های خود چنین